

SAOPĆENJE

FIRST RELEASE

Molimo korisnike da prilikom upotrebe podataka obavezno navedu izvor
Users are kindly requested to mention the data source

GODINA/ YEAR: II

SARAJEVO, 30.04.2018.

BROJ/ NUMBER: 1

DEMOGRAFIJA I SOCIJALNE STATISTIKE

DEMOGRAPHY AND SOCIAL STATISTICS

ISTRAŽIVANJE O TROŠKOVIMA RADA

2016

LABOUR COST SURVEY

2016

Prosječni mjesečni troškovi rada po zaposlenom licu u Bosni i Hercegovini, za 2016. godinu, iznosili su **1.673** KM.

Prosječni mjesečni troškovi rada po izvršenom satu rada u Bosni i Hercegovini, za 2016. godinu, iznosili su **10,87** KM.

U strukturi ukupnih troškova rada najveće učešće imaju troškovi za plaće i naknade plaća **91,5** %.

Posmatrano prema Klasifikaciji djelatnosti KD BiH 2010 najviši troškovi rada po zaposlenom zabilježeni su u djelatnostima:

K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja **2.842** KM

D - Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija **2.798** KM

a najniži u djelatnostima:

I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo) **1.009** KM i

F – Građevinarstvo **1.135** KM.

*Average monthly labour costs per employee in Bosnia and Herzegovina, for 2016, were **1.673** KM.*

*Average monthly labour costs per hour actually worked in Bosnia and Herzegovina, for 2016, were **10,87** KM.*

*The highest share in labour costs have costs for wages and salaries **91,5**%.*

According to the NACE Rev. 2 classification the highest monthly labour costs per employee were recorded in sections:

***K** - Financial and insurance activities **2.842** KM*

***D** - Electricity, gas, steam and air conditioning supply **2.798** KM*

and the lowest in sections:

***I** - Accommodation and food service activities **1.009** KM and*

***F** - Construction **1.135** KM.*

1. PROSJEČNI MJESEČNI TROŠKOVI RADA PO VRSTAMA TROŠKOVA, BiH, 2016. godina

1. AVERAGE MONTHLY LABOUR COSTS ACCORDING TO THE KIND OF COSTS, B&H 2016.

u KM / in KM

Vrste troškova rada	Prosječni mjesečni troškovi rada po zaposlenom <i>Average monthly labour costs per employee</i>	Prosječni troškovi rada po izvršenom satu <i>Average labour costs per hour actually worked</i>	Kind of labour costs
Ukupni troškovi rada¹⁾	1.673	10,87	Total labour costs¹⁾
Primanja zaposlenih	1.531	9,94	Employees incomes
Socijalni doprinosi	132	0,86	Social contributions
Troškovi obrazovanja	3	0,02	Vocational training costs
Drugi troškovi poslodavca	5	0,03	Other expenditures
Ostali porezi, doprinosi i izdaci	3	0,02	Other taxes, contributions and expenditures
Subvencije ²⁾	2	0,01	Subsidies ²⁾

¹⁾ Ukupni troškovi rada su zbir primanja zaposlenih, socijalnih doprinosa poslodavca, troškova obrazovanja, drugih troškova poslodavca i ostalih poreza i doprinosa.

²⁾ Subvencije se oduzimaju od ukupnih troškova rada.

¹⁾ Total labour costs are sum of wages and salaries, employer's social contributions, vocational training costs, other expenditures and other taxes, contributions and expenditures.

²⁾ Subsidies are deducted from the total labour costs.

2. PROSJEČNI MJESEČNI TROŠKOVI RADA PO ZAPOSLENOM, PREMA DJELATNOSTIMA KD BiH 2010, BiH, 2016. godina ³⁾

 2. AVERAGE MONTHLY LABOUR COSTS PER EMPLOYEE, ACCORDING TO NACE Rev.2, B&H, 2016. ³⁾

u KM / in KM

Područja djelatnosti KD	Ukupni troškovi rada Total Labour costs	Naknade zaposlenima Compensation of employees			Troškovi obrazovanja Vocational training costs	Ostali troškovi Other expenditure	Ostali porezi, doprinosi i izdaci Other taxes, contributions and expenditures	Minus: subvenije Less: subsidies	Sections NACE Rev.2
		Ukupno Total	Troškovi za plaće i naknade plata Costs for wages and salaries	Socijalni doprinosi Social contributions					
UKUPNO	1.673	1.663	1.531	132	3	5	3	2	TOTAL
B Vađenje ruda i kamena	2.086	2.069	1.873	196	1	11	5	0	B Mining and quarrying
C Prerađivačka industrija	1.207	1.199	1.116	84	3	6	2	(3)	C Manufacturing
D Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	2.798	2.784	2.538	245	4	4	7	0	D Electricity, gas, steam and air conditioning supply
E Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	1.618	1.609	1.487	122	2	5	3	2	E Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
F Građevinarstvo	1.135	1.125	1.043	82	2	8	(1)	(2)	F Construction
G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	1.262	1.254	1.166	89	(3)	((5))	2	(2)	G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
H Prijevoz i skladištenje	1.644	1.631	1.499	132	2	7	5	.	H Transportation and storage
I Djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	1.009	1.008	935	74	(1)	2	1	.	I Accommodation and food service activities
J Informacije i komunikacije	2.431	2.419	2.198	222	6	3	4	.	J Information and communication
K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2.842	2.811	2.544	267	19	4	9	1	K Financial and insurance activities
L Poslovanje nekretninama	1.705	1.698	1.526	173	(3)	(3)	(2)	1	L Real estate activities
M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1.867	1.847	1.707	139	12	(5)	6	.	M Professional, scientific and technical activities
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.173	1.160	1.074	85	2	8	4	2	N Administrative and support service activities
O Javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje	2.281	2.270	2.075	195	3	6	3	.	O Public administration and defence; compulsory social security
P Obrazovanje	1.791	1.786	1.656	129	((1))	.	.	.	P Education
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne zaštite	2.011	2.002	1.834	167	4	1	6	2	Q Human health and social work activities
R Umjetnost, zabava i rekreacija	1.156	1.153	1.069	83	1	1	1	0	R Arts, entertainment and recreation
S Ostale uslužne djelatnosti	1.990	1.984	1.815	170	(4)	1	4	3	S Other service activities

³⁾ Troškovi rada po zaposlenom odnose se na broj zaposlenih preračunat u ekvivalent punog radnog vremena.

³⁾ Labour cost per employee refers to employees converted into full time employees

3. PROSJEČNI MJESEČNI TROŠKOVI RADA PO ZAPOSLENOM PREMA SEKTORIMA DJELATNOSTI KD BiH 2010, BiH, 2016. godina

3. AVERAGE MONTHLY LABOUR COSTS PER EMPLOYEE, ACCORDING TO THE GROUPS OF NACE Rev.2, B&H, 2016.

u KM / in KM

Sektori djelatnosti	Ukupni troškovi rada <i>Total Labour costs</i>	Naknade zaposlenima <i>Compensation of employees</i>			Troškovi obrazovanja <i>Vocational training costs</i>	Ostali troškovi <i>Other Labour costs</i>	Ostali porezi, doprinosi i izdaci <i>Other taxes, contributions and expenditures</i>	Minus: subvencije <i>Less: subsidies</i>	Groups NACE Rev.2
		Ukupno <i>Total</i>	Troškovi za plaće i naknade plaća <i>Costs for wages and salaries</i>	Socijalni doprinosi <i>Social contributions</i>					
Ukupno	1.673	1.663	1.531	132	3	5	3	2	Total
Nepoljoprivredne djelatnosti	1.446	1.437	1.326	111	2	6	3	(2)	Industry
Uslužne djelatnosti	1.798	1.788	1.644	144	4	4	3	1	Services

4. UDIO PROSJEČNIH MJESEČNIH TROŠKOVA RADA U UKUPNIM TROŠKOVIMA RADA PREMA SEKTORIMA DJELATNOSTI KD BiH 2010, BiH 2016. godina

4. SHARE OF AVERAGE MONTHLY LABOUR COSTS IN TOTAL LABOUR COSTS, ACCORDING TO THE GROUP OF NACE Rev.2. B&H, 2016

(%)

Sektori djelatnosti	Ukupni troškovi rada <i>Total Labour costs</i>	Naknade zaposlenima <i>Compensation of employees</i>			Troškovi obrazovanja <i>Vocational training costs</i>	Ostali troškovi <i>Other Labour costs</i>	Ostali porezi, doprinosi i izdaci <i>Other taxes, contributions and expenditures</i>	Minus: subvencije <i>Less: subsidies</i>	Groups NACE Rev.2
		Ukupno <i>Total</i>	Troškovi za plaće i naknade plaća <i>Costs for wages and salaries</i>	Socijalni doprinosi <i>Social contributions</i>					
Ukupno	100,0	99,4	91,5	7,9	0,2	0,3	0,2	0,1	Total
Nepoljoprivredne djelatnosti	100,0	99,4	91,7	7,7	0,2	0,4	0,2	(0,2)	Industry
Uslužne djelatnosti	100,0	99,4	91,4	8,0	0,2	0,2	0,2	0,1	Services

5. MJESEČNI PROSJEK PLAĆENIH I IZVRŠENIH SATI RADA PO ZAPOSLENOM, PREMA DJELATNOSTIMA KD BiH 2010, BiH 2016. godina
5. AVERAGE MONTHLY HOURS PAID AND HOURS ACTUALLY WORKED PER EMPLOYEE, ACCORDING TO THE NACE Rev.2, B&H, 2016.

Područje djelatnosti	Plaćeni sati rada <i>Hours paid</i>	Izvršeni (efektivni) sati rada <i>Hours actually worked</i>	Udio izvršenih sati rada u plaćenim satima rada (plaćeni sati rada = 100) <i>Share of hours actually worked in total hours paid (total hours paid=100)</i>	Sections NACE Rev.2
UKUPNO	175	154	87,9	TOTAL
NEPOLJOPRIVREDNE DJELATNOSTI	174	155	88,6	INDUSTRY
B Vađenje ruda i kamena	169	143	84,6	B <i>Mining and quarrying</i>
C Prerađivačka industrija	175	156	89,3	C <i>Manufacturing</i>
D Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	177	149	84,2	D <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
E Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	176	156	88,6	E <i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
F Građevinarstvo	172	158	91,4	F <i>Construction</i>
USLUŽNE DJELATNOSTI	176	154	87,4	SERVICES
G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	174	159	91,0	G <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
H Prijevoz i skladištenje	185	163	88,3	H <i>Transportation and storage</i>
I Djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	169	157	92,9	I <i>Accommodation and food service activities</i>
J Informacije i komunikacije	175	153	87,6	J <i>Information and communication</i>
K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	174	150	86,5	K <i>Financial and insurance activities</i>
L Poslovanje nekretninama	172	156	90,9	L <i>Real estate activities</i>
M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	172	154	89,6	M <i>Professional, scientific and technical activities</i>
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	218	201	92,5	N <i>Administrative and support service activities</i>
O Javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje	174	147	84,4	O <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
P Obrazovanje	172	145	84,6	P <i>Education</i>
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne zaštite	174	147	84,6	Q <i>Human health and social work activities</i>
R Umjetnost, zabava i rekreacija	174	158	90,9	R <i>Arts, entertainment and recreation</i>
S Ostale uslužne djelatnosti	174	156	89,7	S <i>Other service activities</i>

6. **PROSJEČNI MJESEČNI TROŠKOVI RADA PO IZVRŠENOM (EFEKTIVNOM) SATU RADA, PREMA KD BiH 2010, BiH 2016. godina**
 6. **AVERAGE MONTHLY LABOUR COSTS PER HOUR ACTUALLY WORKED, ACCORDING TO NACE Rev.2, B&H, 2016.**

u KM / in KM

Sektori djelatnosti	Ukupni troškovi rada <i>Total Labour costs</i>	Naknade zaposlenima <i>Compensation of employees</i>			Troškovi obrazovanja <i>Vocational training costs</i>	Ostali troškovi <i>Other Labour costs</i>	Ostali porezi, doprinosi i izdaci <i>Other taxes, contributions and expenditures</i>	Minus: subvencije <i>Less: subsidies</i>	Groups <i>NACE Rev.2</i>
		Ukupno <i>Total</i>	Troškovi za plaće i naknade plaća <i>Costs for wages and salaries</i>	Socijalni doprinosi <i>Social contributions</i>					
Ukupno	10,87	10,80	9,94	0,86	0,02	0,03	0,02	0,01	Total
Nepoljoprivredne djelatnosti	9,36	9,30	8,58	0,72	0,02	0,04	0,02	(0,02)	<i>Industry</i>
Uslužne djelatnosti	11,70	11,64	10,70	0,94	0,02	0,03	0,02	0,01	<i>Services</i>

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Anketa o troškovima rada provodi se u skladu sa regulativama i preporukama EU: Regulativa Vijeća EU br. 530/1999, regulative Evropske komisije br. 1726/1999 i 1737/2005, kao i metodološkim uputstvima Evropske statističke kancelarije EUROSTAT.

Cilj Ankete o troškovima rada

Anketom o troškovima rada prikupljaju se podaci o isplaćenim plaćama i ostalim troškovima rada koje poslodavac plaća za zaposlena lica, gledano sa aspekta troškova poslodavca, a ne sa aspekta primanja zaposlenih. Ovi podaci omogućavaju poslodavcima i kreatorima ekonomske politike uvid u stanje i strukturu troškova rada u Bosni i Hercegovini.

Jedinica posmatranja i jedinica anketiranja

Jedinice posmatranja u ovom istraživanju su poslovni subjekti - pravna lica. Podaci su prikupljeni za pravna lica kao cjelinu, a ne prema pripadajućim jedinicama u sastavu.

Uzorak

Okvir za izbor uzorka za ovo istraživanje su pravna lica iz Statističkog poslovnog registra, koji imaju 10 i više zaposlenih. Okvirom su obuhvaćena pravna lica iz svih područja djelatnosti KD BiH 2010, osim područja:

A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov.

Okvir uzorka je stratifikovan prema pretežnoj djelatnosti pravnog lica na nivou oblasti KD BiH 2010 i prema veličini pravnog lica (prema broju zaposlenih).

Korištena je kombinovana metoda izbora pravnih lica (stratifikovanog slučajnog uzorka i punog obuhvata), u zavisnosti od njihove veličine. Obuhvaćena su sva pravna lica sa 50 i više zaposlenih, dok su ostali (od 10 do 49 zaposlenih) izabrane metodom slučajnog uzorka.

Ukupna veličina uzorka za ITR 2016 je 4.125 pravnih lica, i to u Federaciji BiH 2.476 pravnih lica, u Republici Srpskoj 1.460 pravnih lica, a u Distriktu Brčko 189 pravnih lica.

Stopa neodgovora

Stopa neodgovora za ITR 2016 iznosi 9%. Od 4.125 pravnih lica izabranih u uzorak, 372 nisu odgovorila.

METHODOLOGICAL NOTICES

Labour Cost Survey is carried out in accordance with the Regulations and Recommendations of the EU: Council Regulation no. 530/1999, the European Commission Regulations no. 1726/1999 and 1737/2005, as well as the methodological guidelines of the European Statistical Office Eurostat.

The main goal of the survey

Labour Cost Survey obtains data on wages and salaries and other labour costs, paid by employer to employees. These data allow employers and economic policy makers insight into the level and structure of the labour cost in Bosnia and Herzegovina.

Observation unit

The units of observation in this survey are legal entities. Data were collected for legal entities as a whole, and not according to the corresponding local units.

Sample

The sample frame for this survey are legal entities from Statistical Business Register with 10 or more employees. This frame includes legal entities from all sections of activities NACE Rev.2, except: A Agriculture, forestry and fishing.

Sample frame was stratified according to the division of NACE Rev.2., and the size of the legal entity (on the basis of number of employees).

Legal entities with 50 or more employees were all included, while other entities (from 10 to 49 employees) were chosen on the basis of random sample method.

The total sample size for LCS 2016 was 4.125 legal entities, including 2.476 legal entities in Federation of Bosnia and Herzegovina, 1.460 legal entities in Republic of Srpska and 189 legal entities in District Brčko.

Non-response rate

The non-response rate for the ITR 2016 is 9%. Of the 4.125 legal entities selected in the sample, 372 did not respond.

Obuhvat istraživanja

Od izabranih pravnih lica prikupljeni su podaci za sve zaposlene koji imaju zasnovan radni odnos na određeno ili neodređeno vrijeme, bez obzira da li rade puno ili kraće od punog radnog vremena, a primili su plaću. Nisu uključena primanja lica angažovanih po osnovu ugovora o djelu ili autorskom ugovoru, putem omladinskih i studentskih servisa, te učenika i studenata na praksi.

Anketom o troškovima rada obuhvaćeni su samo isplaćeni troškovi rada za 2016. godinu. Obračunati a neisplaćeni troškovi rada za 2016. godinu, nisu obuhvaćeni ovim istraživanjem. Troškovima rada nisu obuhvaćena primanja koja se odnose na refundiranu platu ili refundiranu naknadu plaće.

Periodika prikupljanja podataka

Anketa o troškovima rada se provodi u četvorogodišnjoj dinamici, prema zahtjevima EU. Prvo istraživanje ove vrste provedeno je za referentnu 2009. godinu.

Bazni koncepti i definicije

Ukupni troškovi rada iskazani su u bruto iznosu i obuhvataju:

- a) primanja zaposlenih lica,
- b) socijalne doprinose,
- c) troškove obrazovanja,
- d) druge troškove poslodavca,
- e) druge poreze, doprinose i izdatke, umanjene za iznos
- e) subvencija za troškove rada.

a) **Primanja zaposlenih lica** obuhvataju: **bruto plaće** (osnovne plaće i dodaci na plaće, isplate po osnovu lične poslovne uspješnosti ili poslovnog uspjeha preduzeća), **naknade bruto plaća** (za dane godišnjeg odmora, naknade za odsustvovanje sa posla za vrijeme državnih i vjerskih praznika i neradnih dana utvrđenih zakonom, naknade plata za prekide u radu bez krivice zaposlenih), **ostale naknade** (topli obrok, prijevoz, regres, jubilarne nagrade, naknade članova upravnog i nadzornog odbora ako su u radnom odnosu kod isplatioca i sl.), **isplate u naturi - proizvodima preduzeća** (isplate plaća u naturi i ostalih naknada u proizvodima preduzeća, stambeni smještaj zaposlenih, troškovi korištenja službenog automobila u privatne svrhe).

Osnovna plata i dodaci na plaću obuhvataju: isplate osnovne plaće, dodatke na radni staž, dodatke za rad u smjenama, dežurstva, noćni rad, prekovremeni rad, rad nedjeljom i praznikom, dodatke zbog loših uslova rada i dr.

Isplate po osnovu lične poslovne uspješnosti obuhvataju: isplate zaposlenim na osnovu lične poslovne uspješnosti (količina obavljenog posla, kvalitet rada, inventivnost i inovacije).

Coverage

Data were collected for all employees from personnel records, irrespective of the type of employment (temporary or permanent) and duration of working hours (full time or part time), if they received salary. Labour cost of persons that work on the basis of author contracts, contracts concluded with young people's or students' unions are not included.

Data on labour cost collected with this survey refers on payed out labor cost, but not on accounted labour cost, not payed.

Labour costs do not cover refunded salaries or refunded compensations of salaries.

Periodicity of survey

Labour Cost Survey is carried out every four years, according to EU Regulations and Recommendations. The first one was conducted for referent 2009. year.

Definitions

Total labour costs cover:

- a) **wages and salaries,**
- b) **social contributions,**
- c) **vocational training costs,**
- d) **other labour costs,**
- e) **other taxes, contributions and expenses,**
- less
- f) **subsidies.**

*a) **Wages and salaries** cover: **gross wages** (basic wages/salaries and supplements, payment on the basis of personal effectiveness and additional cash payment as a result of effectiveness of the enterprise), **wage/salary compensation** for (annual leave, public holidays and other paid not worked days), **other payments** (for meal, transport, jubilee rewards, allowances for members of Steering Committee employed in organisation etc.), **payments in kind** (company products, costs of housing for employees, cars costs and other payment in kind).*

***Basic wage/salary and supplements** cover payment of basic wages, working span bonus, shift work bonus, divided working hour's bonus, turn of duty, night work, overtime work, work on Sundays, public holidays and days off, bonuses for dangerous working environment etc.*

***Payment on the basis of personal effectiveness** covers payment to employees on the basis of their personal effectiveness (amount, quality of work, innovation and inventiveness).*

Dodatne isplate po osnovu uspješnosti poslovanja preduzeća obuhvataju: dodatne isplate zaposlenim na osnovu periodičnog i završnog obračuna, 13. plaću i druge isplate prema kolektivnom ugovoru ili unutrašnjem pravilniku poslovnog subjekta.

Naknade plaće za vrijeme godišnjeg odmora, državnih ili vjerskih praznika i neradnih dana utvrđenih zakonom obuhvataju:

isplaćene naknade plaće zaposlenim licima za vrijeme godišnjeg odmora, praznika i neradnih dana određenih zakonom. Također su uključene naknade za vrijeme odsutnosti za stručno obrazovanje, prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju, za vrijeme prekida rada zbog elementarnih nepogoda, nestanka energije, kvara mašina ili uređaja, nedostatka sirovina, štrajkova i drugih slučajeva propisanih zakonom, kolektivnim ugovorom ili opštim aktom.

Ostale naknade obuhvataju: topli obrok, prijevoz, regres, jubilarne nagrade, naknade članova upravnog i nadzornog odbora ako su u radnom odnosu kod isplatioca i sl.

Isplate u naturi obuhvataju: neto troškove preduzeća za proizvode koji su bili darovani zaposlenima, ili razliku nabavne cijene i cijene po kojoj su proizvodi bili prodani zaposlenim licima, robne bonove, bonove za ishranu i kupone za prijevoz.

Troškovi stambenog smještaja zaposlenih lica obuhvataju: troškove stambenog prostora koji je u vlasništvu preduzeća (troškovi održavanja i administracije, troškovi poreza i osiguranja povezanih s takvim smještajem), troškove rente koju plaća poslodavac za svoje zaposlene i troškove za gradnju ili kupovinu smještajnih objekata od strane zaposlenih lica (razlika između tržišno određenih kamatnih stopa i onih koje su stvarno date zaposlenima).

Troškovi za automobile obuhvataju: troškove za privatnu upotrebu službenih automobila od strane zaposlenih lica (trošak leasinga, amortizacije, premije osiguranja, održavanja, popravaka, parkiranja, garažiranja, goriva i slično).

Ostale isplate u naturi: uključuju troškove za popravke, održavanje i amortizaciju prostora za pružanje usluga s područja kulture, sporta i ostalih slobodnih aktivnosti u vezi sa zaposlenim licima; troškove čuvanja djece zaposlenih (troškove vrtića i čuvanja djece kod kuće); prigodne darove za djecu zaposlenih, troškove mobitela, troškove za odmarališta, uplate poslodavca u fondove sindikata, stipendije prema ugovoru o školovanju i slično.

Additional cash payment as a result of effectiveness of the enterprise covers additional payments on the basis of periodical and final accounts, 13th payment, and some other additional payment defined by the collective agreement or by internal acts of the enterprise.

Wage/salary compensation for annual holiday, public holidays etc. covers paid compensations of employees' wages/salaries for annual holiday, public holidays and days off, training, retraining or additional training, interruption of work due to natural disasters, electricity cut-out, breakdown of machinery and equipment, lack of raw material, strikes and other cases defined by law, a collective agreement or a general act.

Other payment covers: payments for meal, transport, jubilee rewards, allowances for members of Steering Committee employed in organisation etc.

Payment in kind covers net costs of the enterprise for products given away to employees, or the difference between the purchase price and the price at which the products were sold to employees, goods coupons, vouchers for meals and coupons for transportation.

Costs of housing for employees covers employer's costs of maintenance, repair and management of accommodation facilities and equipment for employees, taxes and insurance, employer's costs of rent for employees' accommodation, costs of housing loans (the difference between the bank interest and the employer's interest).

Car costs covers cost of personal use of company cars by employees (costs of leasing or depreciation, insurance, maintenance, repair, parking, fuel and similar).

Other payment in kind covers costs of maintenance, repair and depreciation of premises for services and costs of services from the fields of culture, sport and other leisure activities in connection with employees, costs of babysitting children of employees (costs of kindergartens and of child care at home), gifts for children of employees, the cost of cell phones, costs for recreation facilities, employer's payment for trade union, grants under a contract of training etc.

Ne uključuju troškove za plaće, naknade plaće i doprinose licima zaposlenih u vlastitom preduzeću za usluge s područja kulture, sporta i ostalih slobodnih aktivnosti, sve oblike subvencija, troškove za odjeću namijenjenu upotrebi na radnom mjestu, investicije u objekte, prostore, prijevozna sredstva i opremu te novčanu pomoć iz različitih fondova.

b) Socijalni doprinosi poslodavca obuhvataju: **indirektne doprinose poslodavca za socijalno osiguranje** (zakonski propisane doprinose na teret poslodavca i dodatne isplate koje idu na teret poslodavca, a namijenjene su za socijalnu sigurnost zaposlenika), što se prema zakonskoj regulativi odnosi samo na Federaciju BiH i **direktne doprinose za socijalno osiguranje** (naknade plaća za dane bolovanja na teret poslodavca, premije osiguranja zaposlenih, pomoć zaposlenima i njihovim porodicama, otpremnine zaposlenima za čijim radom je prestala potreba, otpremnine za odlazak u penziju i sl), što se prema zakonskoj regulativi odnosi na oba entiteta.

c) Troškovi obrazovanja obuhvataju: troškove za obuke, kurseve, seminare, stručno usavršavanje, za vanjske instruktore na teret poslodavca i sl. Ovdje spadaju također troškovi održavanja, popravke i amortizacije prostora i opreme koji su namijenjeni isključivo obrazovanju, izdatke za pomagala koja se koriste za obrazovanje. Ovi troškovi ne obuhvataju plaće i naknade plaća i doprinosa za instruktore zaposlene u preduzeću, ulaganja u prostore i opremu namijenjenu obrazovanju i troškove obrazovanja koje plaćaju zaposleni.

d) Drugi troškovi poslodavca obuhvataju: troškove zaštite na radu i radne odjeće kao i troškove zapošljavanja novih zaposlenih (troškovi oglasa, konkursa i sl.)

e) Drugi porezi, doprinosi i izdaci obuhvataju ostale doprinose i poreze koje plaća poslodavac po osnovu plaća ili zapošljavanja. Ova varijabla obuhvata npr.: doprinose i poreze koje plaća poslodavac zato što zapošljava premalo osoba sa invaliditetom, zatim doprinose i poreze za nepoštivanje odredaba zakona o radu, članarine tj. doprinose privrednim komorama, te ostale slične doprinose ili poreze.

f) Subvencije za troškove rada obuhvaćaju sve vrste subvencija od države ili drugih preduzeća ili organizacija usmjerenih isključivo za subvencioniranje dijela ili ukupnih troškova rada. Subvencije su odbitna stavka od ukupnih troškova rada.

Isključuju se subvencije koje pokrivaju doprinose i plaćanja za socijalnu zaštitu, troškove obrazovanja i refundirana sredstva od strane Federalnog zavoda za zdravstveno osiguranje ili Federalnog zavoda za penziona ili invalidsko osiguranje i Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske ili Republičkog fonda za penzijsko ili invalidsko osiguranje.

Not covered are costs of wages and salaries, compensation and contributions of employees responsible for services in the field of culture, sports and other leisure activities in their own company, all forms of subsidies, costs of clothing to be used at the workplace, investment in buildings, premises, means of transport and equipment, and monetary assistance from various funds.

b) Employers' social contributions cover: **indirect social security contributions** (employer's statutory social security contributions and additional employer's payment for social security of employees), which, according to law refers only to Federation of Bosnia and Herzegovina **and direct social security contributions** (sickness benefit, redundancy payment for permanent lay-offs, solidarity assistance and payments for retirement), which, according to law refers to the both entities.

c) Vocational training costs paid by employer cover costs of courses, seminars, conferences and payment for external instructors paid by the employer, costs of maintenance, repair and depreciation of premises and equipment intended exclusively for training, costs of tools and instruments used for training.

d) Other labour costs paid by employer cover expenditure for working clothes, protective clothes and protection instruments paid by employers and intended for use at the workplace, and recruitment costs (costs of advertising job vacancies, testing, cost to the recruitment agencies etc.)

e) Other taxes, contributions and expenditures include: contributions and taxes paid by the employer because they do not employ the legally prescribed number of persons with disabilities, taxes for non-compliance with the provisions of the law on labor, membership fees, contribute to the chambers of commerce, and other similar contributions or taxes.

f) Subsidies cover all types of subsidies paid by the state or other enterprises, companies and organisations with the purpose to subsidise part of the labour costs or total labour costs, but not intended to cover social security, vocational training costs and reimbursed costs. Subsidies reduce labour costs.

Plaćeni sati rada obuhvataju sate za koje je zaposleno lice primilo plaću, a uključuju izvršene sate rada u punom radnom vremenu, kraćem ili dužem od punog radnog vremena i neizvršene, a plaćene sate rada (godišnji odmor, praznici i slobodni dani, odsutnost zbog bolesti koju plaća poslodavac i drugi placeni, a neizvršeni sati). Nisu uključeni refundirani sati (porodiljsko odsustvo, skraćeno radno vrijeme roditelja, bolovanje koje ne plaća poslodavac i drugi refundirani sati).

Izvršeni sati rada su dio ukupno plaćenih sati rada, i obuhvataju izvršene, stvarno odrađene sate rada (efektivne sate rada) u punom radnom vremenu, u radnom vremenu kraćem ili dužem od punog radnog vremena. Također su uključeni i sati kad su zaposlena lica bile na radnom mjestu, a nisu radila zbog kvara ili čišćenja mašina, pripreme ili čišćenja alata, trenutnog nedostatka posla, odmora kraćih od 30 minuta, pisanja radnih izvještaja, čekanja ili zastoja za koje nisu odgovorni zaposleni a za to vrijeme su primili plaću.

U izvršene sate rada nisu uključeni sati kada zaposlena lica nisu radila ili ih nije bilo na radnom mjestu (dnevni odmor duži od 30 minuta, godišnji odmor, plaćen dopust, praznici i neradni dani utvrđeni zakonom, odsutnost zbog bolovanja bilo koje vrste, stručnog obrazovanja, plaćeni dopust do 7 dana, prijevoz na posao i s posla).

Koeficijent varijacije (CV) je relativna mjera (postotak) pouzdanosti procjene i govori o širini intervala pouzdanosti.

Paid hours cover total number of hours paid by the employer to all employees. These hours include actually worked hours in full time, part time and overtime, and paid but not worked hours. Not covered are reimbursed hours (maternity leave, nursing, sick leave that are not paid by employer and similar and similar).

Hours actually worked cover hours actually worked in full time, part time and overtime and hours when employees were at the workplace and received earnings but did not work due to work and site preparation, breakdown or cleaning of machinery, accidents, temporary lack of work or writing reports.

Hours actually worked do not cover hours when employees did not work or they were absent from workplace (annual leave, sick leave paid by the employer, paid leave, public holidays and day-offs as prescribed by law and other hours paid, but not worked).

Coefficient of variation (CV) is a relative measure (percent) of reliability estimates, and indicates the width of the confidence interval.

Skraćenice i znakovi:

KD BiH 2010	klasifikacija djelatnosti
0	podatak je manji od 0,5
-	nema pojave
.	podatak je različit od nule, ali se ne objavljuje jer je ekstremno nesiguran, (CV ≥ 30%)
(( ))	podatak je nesiguran, (20% ≤ CV < 30%)
( )	podatak je manje siguran, (10% ≤ CV < 20%)
¹⁾	znak za napomenu

Abbreviations and symbols:

NACE Rev.2	Classification of Economic Activities
0	value is less than 0,5
-	no occurrence
.	not zero but extremely inaccurate estimation, (CV ≥ 30%)
(( ))	inaccurate estimation, (20% ≤ CV < 30%)
( )	less accurate estimation, (10% ≤ CV < 20%)
¹⁾	footnote

Izdaje i štampa Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26
Published and printed by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Telefon/Phone: +387 (33) 911 911 · Telefaks/Telefax: +387 (33) 220 622
Elektronska pošta/E-mail : bhas@bhas.ba · Internetska stranica/Web site: <http://www.bhas.ba>

Odgovara direktor: Velimir Jukić
Person responsible: Velimir Jukić, Director

Saopćenje priredili: Svjetlana Kezunović, Tijana Popić i Jasna Isaković
Prepared by: Ms. Svjetlana Kezunović, Ms. Tijana Popić i Ms. Jasna Isaković

Podaci iz ovog saopćenja objavljuju se i na internetu
First Release data are also published on the Internet
